

Eindverslag

Opgraving met oog op
wetenschappelijke vraagstellingen
De Pinte, Hof ter Groene Walle

Titel
Eindverslag. Opgraving met oog op wetenschappelijke vraagstellingen *De Pinte, Hof ter Groene Walle*

Auteur
Evelyn Schynkel

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2021-0703

Plaats en datum
Evergem, 12 november 2025

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 3229
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Archeologische voorkennis.....</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Onderzoeksopdracht.....</i>	<i>5</i>
1.3.1	<i>Onderzoeksdoelstelling.....</i>	<i>5</i>
1.3.2	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>5</i>
1.3.3	<i>Geplande werken en bodemingrepen.....</i>	<i>6</i>
1.4	<i>Werkwijze en strategie</i>	<i>7</i>
1.4.1	<i>Organisatie van het onderzoek.....</i>	<i>7</i>
1.4.2	<i>Afwijkingen uitvoer onderzoek.....</i>	<i>8</i>
1.4.3	<i>Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....</i>	<i>9</i>
2	Bodem en paleolandschap	10
2.1	<i>Paleolandschappelijk en bodemkundig kader</i>	<i>10</i>
2.2	<i>Bodemkundige profielregistraties</i>	<i>10</i>
2.2.1	<i>Beschrijving bodemkundige profielregistraties.....</i>	<i>10</i>
2.3	<i>Interpretatie bodem en paleolandschap.....</i>	<i>12</i>
2.3.1	<i>Genese bodem en paleolandschap</i>	<i>12</i>
2.3.2	<i>Bewaringstoestand bodemopbouw</i>	<i>12</i>
2.3.3	<i>Bodem en paleolandschap in een ruimer regionaal kader</i>	<i>12</i>
3	Sporen en structuren	13
3.1	<i>Inleiding.....</i>	<i>13</i>
3.2	<i>Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak</i>	<i>13</i>
3.3	<i>Stratigrafie van de site.....</i>	<i>13</i>
3.4	<i>Weergave onderzoek: kaarten.....</i>	<i>14</i>
3.5	<i>Beschrijving sporenbestand.....</i>	<i>17</i>
3.6	<i>Interpretatie sporen en structuren.....</i>	<i>17</i>
3.7	<i>Opbouw archeologische site.....</i>	<i>29</i>
4	Vondsten.....	31
4.1	<i>Middeleeuws aardewerk</i>	<i>31</i>
4.1.1	<i>Assesmentmethode.....</i>	<i>31</i>
4.1.2	<i>Inventaris en interpretatie.....</i>	<i>31</i>
5	Stalen.....	34
6	Synthese onderzoeksresultaten	34
6.1	<i>Datering en interpretatie van de archeologische site.....</i>	<i>34</i>
6.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen.....</i>	<i>34</i>
7	Samenvatting	37
8	Lijsten	38

8.1	<i>Figurenlijst</i>	38
8.2	<i>Tabellenlijst</i>	39
9	Bibliografie	40
10	Bijlagen	41

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

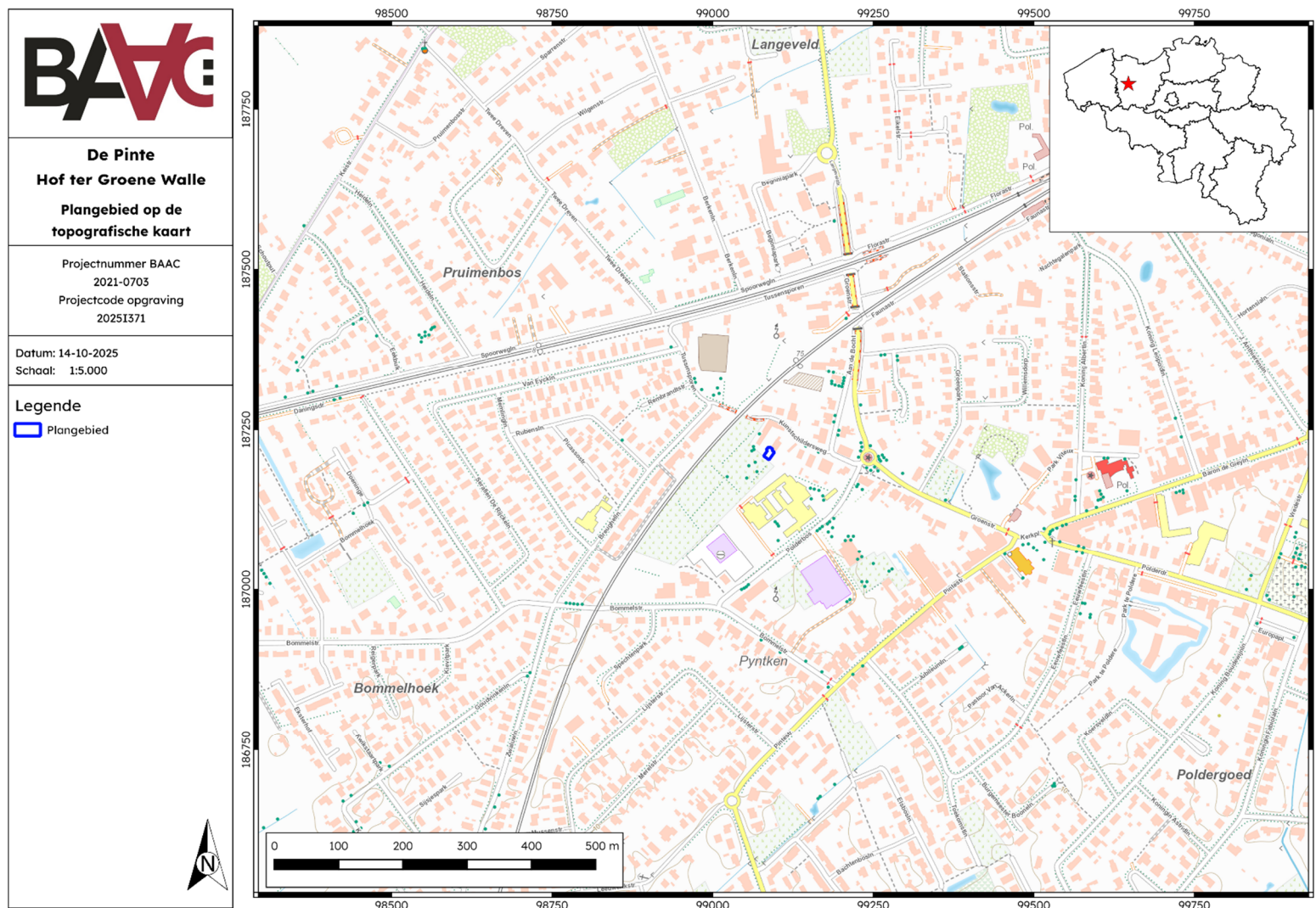
Naam site	De Pinte, Hof ter Groene Walle		
Ligging	Kunstschildersweg 5, deelgemeente De Pinte, gemeente Nazareth-De Pinte, provincie Oost-Vlaanderen		
Kadaster	Nazareth-De Pinte, Afdeling 3, Sectie B, Percelen 448E en 449H		
Coördinaten	Noordwest:	x: 99079,14	y: 187222,51
	Noordoost:	x: 99096,03	y: 187222,51
	Zuidwest:	x: 99079,14	y: 187202,63
	Zuidoost:	x: 99096,03	y: 187202,63
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0703		
ID Toelating	ID799 ¹		
Opgraving	Projectcode	2025I371	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen (Erkenningsnummer: 2015/00020)	
	Betrokken actoren	Robrecht Vanoverbeke (Veldwerkleider) Evelyn Schynkel (archeoloog)	
	Betrokken derden	Inge Zeebroek (Agentschap Onroerend Erfgoed)	
	Uitvoertermijn	01.10.2025 en 14.10.2025	

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen² of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen³, tenzij anders vermeld.

¹ SWAELENS 2025

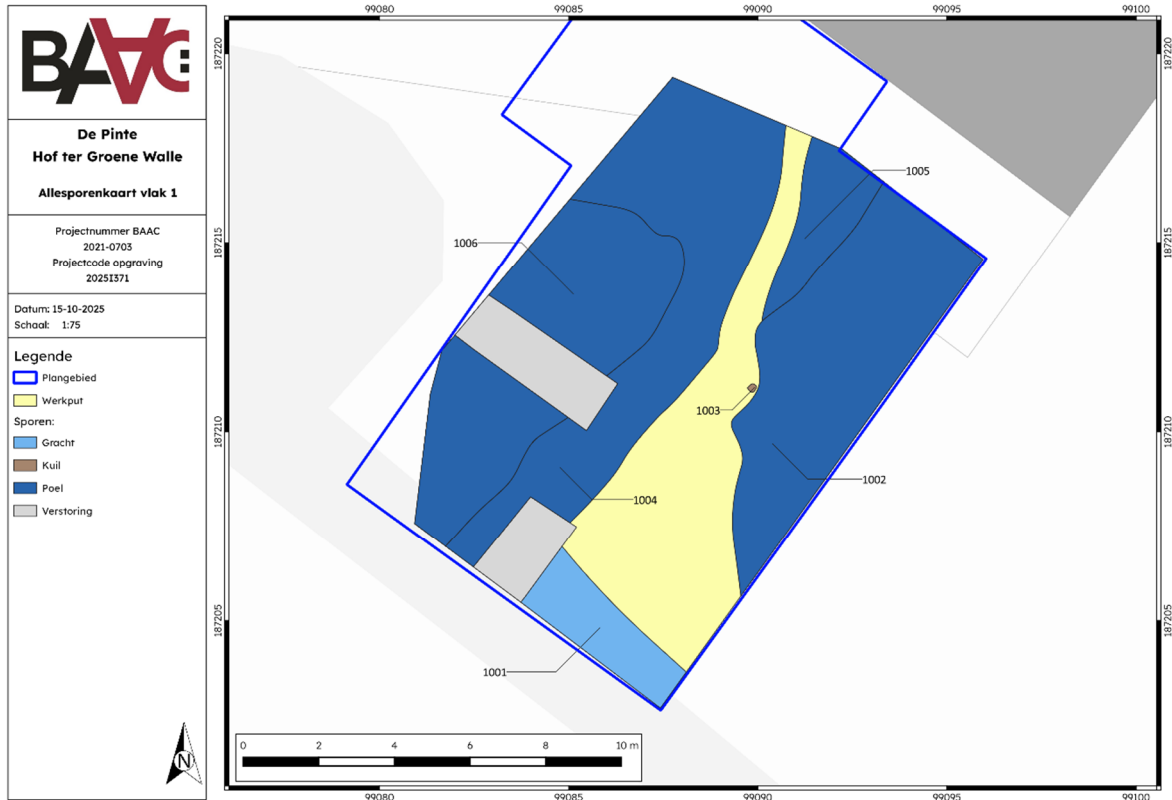
² GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

³ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2025 – geografisch

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)

Figuur 3: Plangebied op kadasterkaart (GRB) met projectie van de aangetroffen sporen

1.2 Archeologische voorkennis

Binnen het plangebied werd in 2017 reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (ID240⁴). Hierbij werden de voormalige walgracht van de hoeve aangetroffen alsook een afwateringsgracht en delen van een grote poel, die nadien opnieuw deels werden uitgegraven. Een deel van de proefsleuven situeren zich binnen het huidige plangebied.

⁴ OVERMEIRE et al. 2018

Figuur 4: Overzicht huidige plangebied en werkput met proefsleuven uit 2017 op het GRB

1.3 Onderzoeksoopdracht

1.3.1 Onderzoeksdoelstelling

Het doel van de opgraving richt zich op de registratie van relevante archeologische niveaus tot op verstoringsdiepte of tot de moederbodem is bereikt.

De resultaten van een opgraving kunnen meer inzicht verschaffen in de geschiedenis van het plangebied als onderdeel van een site met walgracht, die reeds vanaf de volle middeleeuwen in historische bronnen wordt vermeld. In eerste instantie is het doel het in kaart brengen van de aanwezige archeologische sporen en bijbehorende periodisering. Daarnaast poogt de opgraving een beeld te krijgen van de karakteristieke activiteiten.

1.3.2 Onderzoeksvragen

Sporen.

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Kunnen gebruiksfases van het terrein herkend worden?
- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?
- Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten en de historische/iconografische bronnen?

- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten over de ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Zijn er aanwijzingen voor de inhoudelijke invulling van de bewoning in de volle middeleeuwen of jonger?
- Werden er sporen of structuren aangetroffen die wijzen op een ambachtelijke invulling?
- Zeggen de vondsten en monsters doorheen de verschillende fases iets over de sociaaleconomische status van de site met walgracht?

Vondsten:

- Tot welke vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de vondstdichtheid? Wat is de conserveringsgraad?
- Welke typologische ontwikkelingen maakte het aardewerk in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekken tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende sites toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn er aanwijsbaar?
- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk, op basis van het uitgevoerde assessment van het vondstenmateriaal

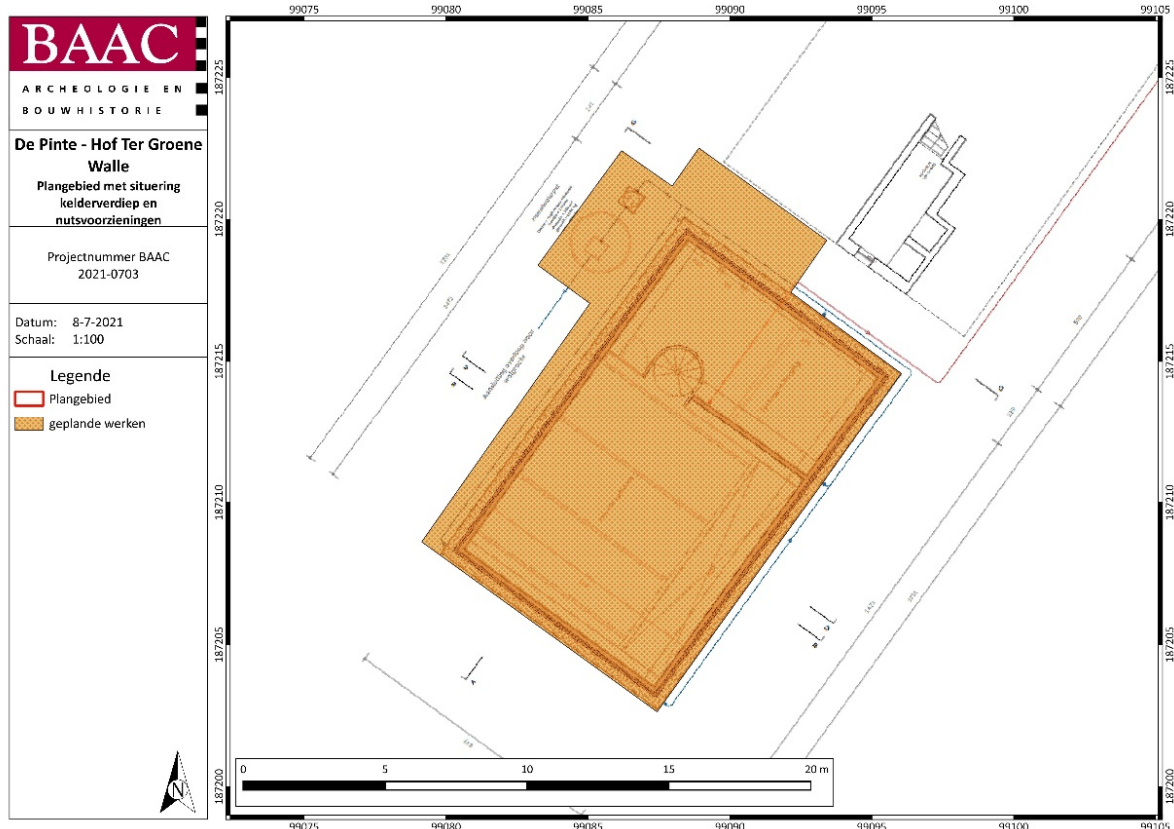
Aanbevelingen:

- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk, op basis van het uitgevoerde assessment van het vondstenmateriaal?
- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?

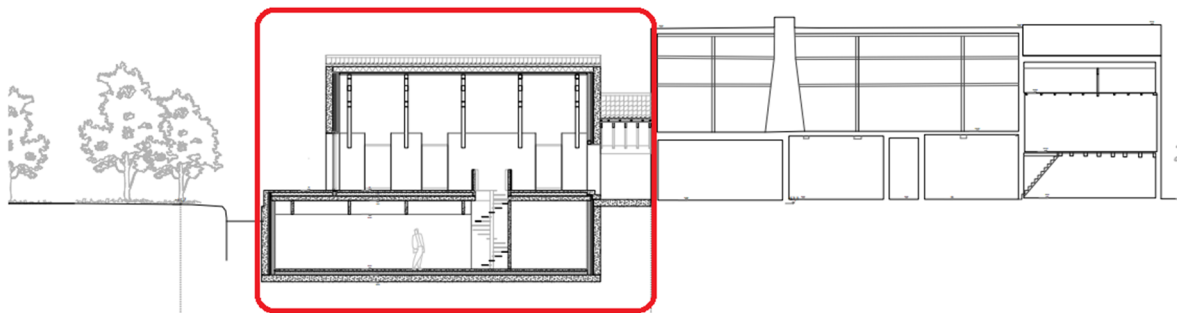
1.3.3 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw met bijbehorende kelder. De oppervlakte van de nieuwbouw bedraagt ca. 100 m² en de verharding ca. 60 m². Het ondergronds verdiep betreft een oppervlakte van 135 m². De nutsvoorzieningen (waaronder een hemelwaterput en filterput) bevinden zich ten noordwesten van de nieuwbouw (voorziene oppervlakte van ca. 10 m²).

De kelder zal uitgegraven worden tot op een diepte van ca. 4,00 m -MV. De diepte van de nutsvoorzieningen zal eveneens max. 4,00 m -MV bedragen (Figuur 5 en Figuur 6).

Figuur 5: Weergave van de toekomstige werken, kelderverdiep

Figuur 6: Terreindoorsneden zuidwest-noordoost, met aanduiding van de nieuwbouw (rood kader)

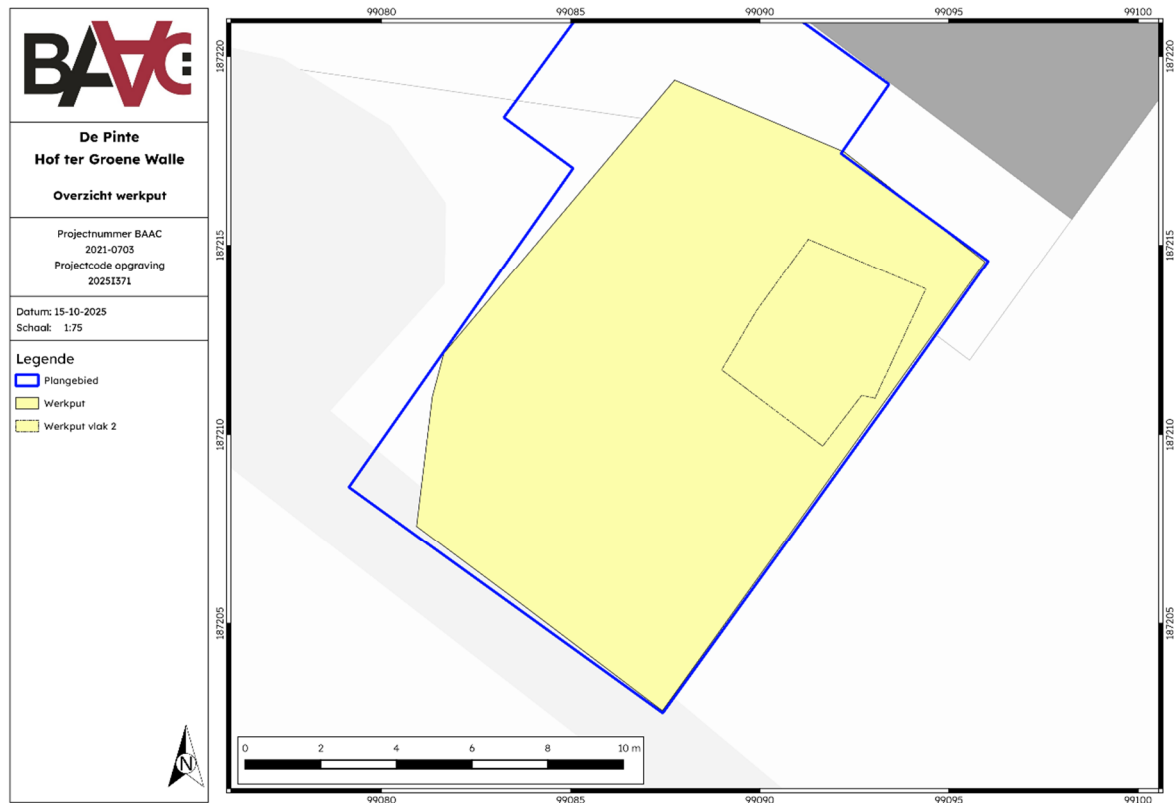
1.4 Werkwijze en strategie

1.4.1 Organisatie van het onderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 1 oktober en 14 oktober 2025 onder leiding van erkende archeoloog Robrecht Vanoverbeke. Hij werd hierbij bijgestaan door archeologe Evelyn Schynkel.

Er werd één werkput aangelegd voor een totale oppervlakte van 140 m². De grenzen van de werkput werden bepaald door de reeds geplaatste damwanden.

Het opgravingsvlak werd aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 21 ton met een gladde graafbak van 1,80 m. Van het opgravingsvlak werden overzichtsfoto's gemaakt. De werkput en sporen werden ingetekend door middel van een GPS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Figuur 7: Overzicht van de werkputten op vlak 1 en 2 op het GRB

1.4.2 Afwijkingen uitvoer onderzoek

Afwijkingen t.a.v. de CGP

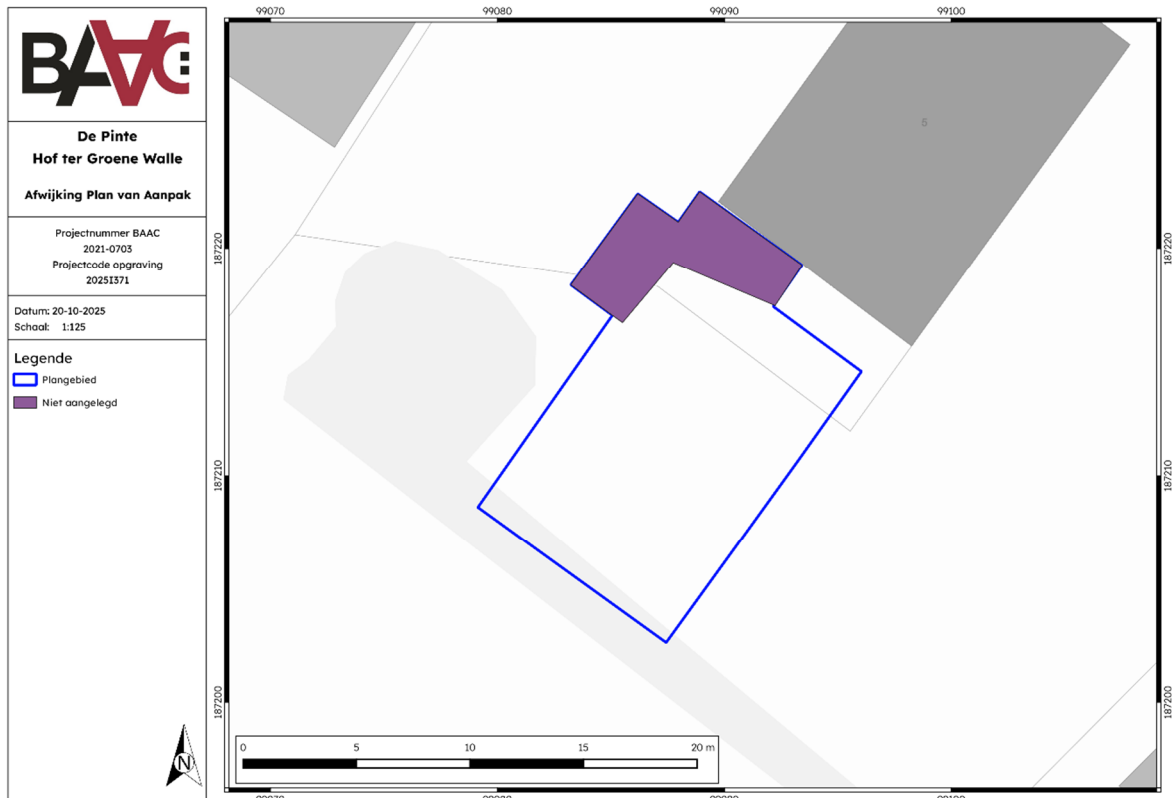
Het onderzoek werd volledig conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd.

Afwijkingen t.a.v. de specifieke methodologie

In regel werd de opgraving uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie in het PvM (ID799⁵). Wel vond een kleine afwijking plaats van het plan van Aanpak uit de toelatingsaanvraag (ID799⁶). In de noordelijke hoek van de advieszone worden een regenput en septische put voorzien. Aangezien deze kleinere zones zich binnen de begrenzing van de aangetroffen poel bevonden, werd beslist deze kleine stukken van het vlak niet aan te leggen, daar deze geen verdere kenniswinst zouden kunnen opleveren. Deze zone besloeg een oppervlakte van ca. 29 m².

⁵ SWAELENS 2025

⁶ SWAELENS 2025

Figuur 8: Plangebied op het GRB met aanduiding van de niet aangelegde zone (afwijking tov. Plan van Aanpak)

Selectiestrategie vondsten

Er werd geen selectie van de vondsten op het terrein doorgevoerd. Alle vondsten werden ingezameld, met uitzondering van deze aangetroffen in de bouwvoor.

1.4.3 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Actoren en specialisten

Robrecht Vanoverbeke veldwerkleider

Evelyn Schynkel archeoloog en determinatie (post)midleleeuws aardewerk

Betrokken derden

Inge Zeebroek Agentschap Onroerend Erfgoed

2 Bodem en paleolandschap

2.1 Paleolandschappelijk en bodemkundig kader

Er werd reeds een uitgebreid landschappelijk en bodemkundig kader gegeven in de Toelatingsaanvraag (ID799⁷). Een beknopte samenvatting daarvan is ook terug te vinden onder hoofdstuk 2.3.1 Genese bodem en paleolandschap.

2.2 Bodemkundige profielregistraties

2.2.1 Beschrijving bodemkundige profielregistraties

De bodem in en rond het plangebied is al gekend door profielregistraties uit een voorgaand proefsleuvenonderzoek in 2017. Profiel 1 is daarbij van belang (Figuur 9). Er werd een AC-bodemprofiel vastgesteld, waarbij de ca. 80 cm dikke bouwvoor uit twee lagen bestond. Bovenaan bevond zich een eerste Ap1-horizont, met daaronder een tweede Ap2-horizont, vermoedelijk een ophogingslaag of een oudere bouwvoor. De onderkant was vrij scherp, waardoor het vermoeden bestaat dat er een aftopping van de bodem heeft plaatsgevonden. De moederbodem situeerde zich dus op een hoogte van ca. +8,2 m TAW en bestond uit lichtgeel-oranje gevlekt licht lemig zand met lokaal vrij veel roestvlekken. Dit komt volledig overeen met de kartering op de bodemkaart van Vlaanderen als een Pdp-bodem, of een matig natte lichte zandleembodem zonder profielontwikkeling.

Figuur 9: Profiel 1 uit het proefsleuvenonderzoek in 2017⁸

Daar de werkputranden werden uitgemaakt door damwanden, was het niet mogelijk bijkomende bodemkundige profielen te plaatsen. Wel kan gebruik gemaakt worden van de coupe op de afwateringsgracht om de bodem te beschrijven (Figuur 10).

Bovenaan bestond de bouwvoor uit een donkergrijs vrij homogeen pakket met talrijke inclusies van bouwpuin en metalen voorwerpen met een dikte van ca. 36 cm à 40 cm. Het gaat hierbij dus vrijwel zeker over een ophogingspakket. Daaronder was een A/C-horizont waarneembaar van ca. 8 cm tot 14 cm dikte, bestaande uit vermengd lichtgrijs en beige zandleem. Daaronder

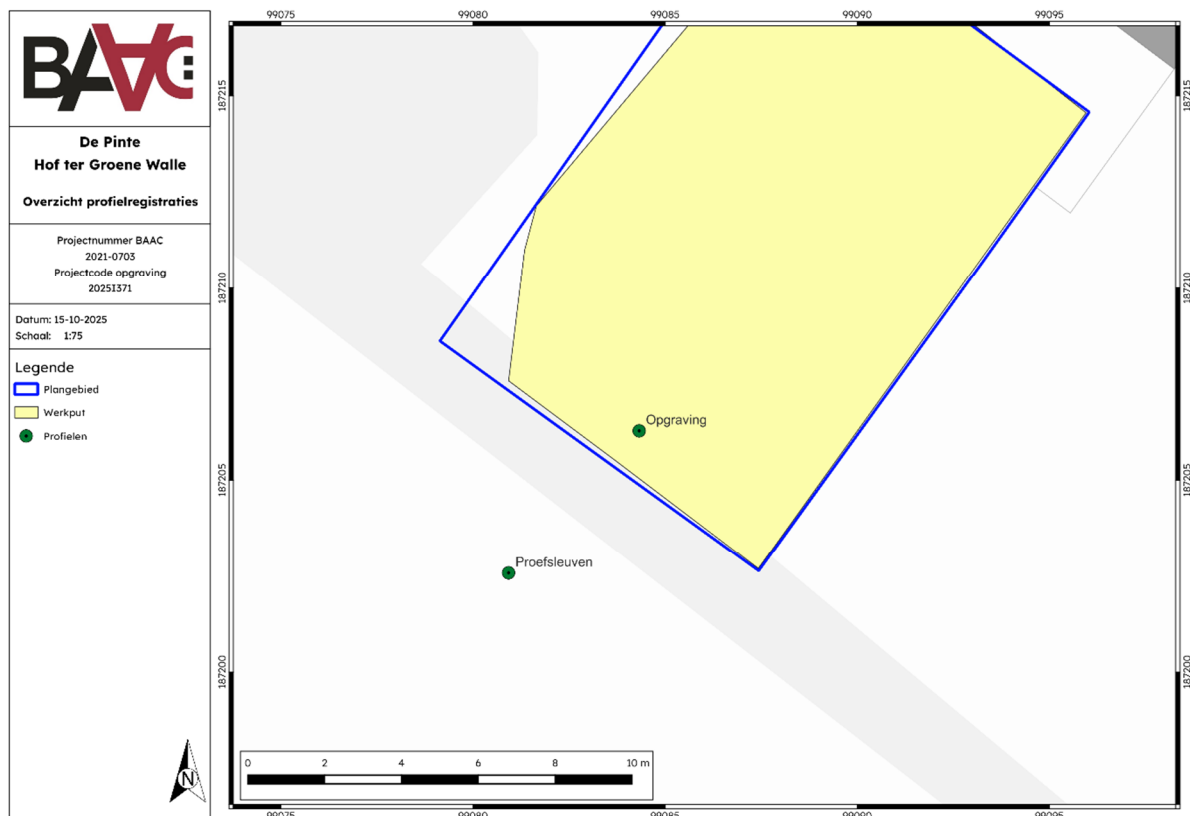
⁷ SWAELENS 2025

⁸ OVERMEIRE et al. 2018

was de moederbodem (Cg-horizont) zichtbaar op een diepte van ca. 8,2 m TAW. Deze bodemopbouw is dus sterk gelijkaardig aan deze uit het voorgaande onderzoek, hoewel de bouwvoor binnen het plangebied minder dik aanwezig is.

Figuur 10: Coupe op walgracht die als bodemprofiel kan gebruikt worden

Figuur 11: Weergave van de bodemkundige profielregistraties op het GRB

2.3 Interpretatie bodem en paleolandschap

2.3.1 Genese bodem en paleolandschap

Het plangebied is gelegen in de zuidelijke uitloper van de Vlaamse Vallei. Dit is een brede zandige vlakte op een gemiddelde hoogte van ca. +10 m TAW. De tertiaire ondergrond bestaat er uit een compacte, kleiige fijne silt, met zandige intercalaties (lid van Kortmark) behorende tot de Formatie van Tielt. Dit is essentieel een mariene afzetting die zich in het vroeg-eoceen ontwikkelde (tussen 54 en 49 miljoen jaar geleden). Tijdens het midden en onder pleistoceen schuurde de vallei zich diep in het tertiaire substraat uit. Gedurende opeenvolgende fasen binnen het weichseliaan werd een pakket aan lagen afgezet die de dalbodem van de Vlaamse Vallei terug opvulde. Het betreft een fluvio-periglaciaal pakket. Ter hoogte van het plangebied dagzoomt het zandige facies met onderaan middelmatig fijn tot middelmatig grof zand dat naar onder toe nog grover wordt en talrijke grindelementen en schelpresten bevat. Bovenaan bevindt zich middelmatig fijn zand met lenzen middelmatig zand. Dit facies werd gevormd onder periglaciale omstandigheden in de laatste ijstijd door verwilderde rivieren (voornamelijk vroeg en midden weichseliaan - tussen 68.000 en 13.000 jaar geleden). In de talrijke depressies ten westen van de Schelde, kan men ook meer lichte zandleem aantreffen, zoals binnen het plangebied het geval is.

In dit moedermateriaal hebben zich onder invloed van bodemgenetische factoren (zoals klimaat, tijd, topografie en biologische factoren) horizonten ontwikkeld, waardoor een bodemprofiel ontstond. Ter hoogte van het plangebied is er op de bodemkaart van Vlaanderen een natte lichte zandleembodem zonder profielontwikkeling gekarteerd. Er heeft vermoedelijk een eerder ondiepe ontwikkeling plaatsgevonden, waardoor enige bodemontwikkeling door bewerking in een Ap-horizont werd omgezet.

2.3.2 Bewaringstoestand bodemopbouw

Bewaringstoestand bodemopbouw

De bodemopbouw binnen het plangebied was eerder matig te noemen. Grote delen van het terrein werden ingenomen door oude poelen van de voormalige hoeve met walgracht, waardoor het oorspronkelijke bodemprofiel was verdwenen. Waar de oorspronkelijk bodem nog aanwezig was, leek deze in enige mate afgetopt te zijn door de ploeglaag of een ophogingslaag.

Relatie bewaringstoestand bodemopbouw – bewaringstoestand bodemarchief

Het bodemarchief was ondanks de matige bewaring van de originele bodemopbouw wel vrij goed te noemen, daar het voornamelijk grote en diepe structuren betrof met een relatief jonge datering vanaf ten vroegste de late middeleeuwen. Voorlopig konden enkel de dempingspakketten worden gedateerd in de late tot postmiddeleeuwse periode.

2.3.3 Bodem en paleolandschap in een ruimer regionaal kader

Er werden in de omgeving nog geen opgravingen uitgevoerd in een gelijkaardige landschappelijke en bodemkundige omgeving, waardoor geen vergelijking kan worden gemaakt.

3 Sporen en structuren

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk omvat een assessment en analyse van de sporen en structuren. Het assessment wordt opgemaakt onder hoofdstukken 3.2 tot en met 3.5. Deze hoofdstukken omvatten een algemene beschrijving van de archeologische site, de stratigrafie en een overzicht en opsomming van de aangetroffen sporen en structuren. Uit deze hoofdstukken volgt een analyse die beschreven wordt door middel van hoofdstukken 3.6 en 3.7, waar een interpretatie gegeven wordt aan de aangetroffen sporen en structuren en de opbouw van de site wordt beschreven.

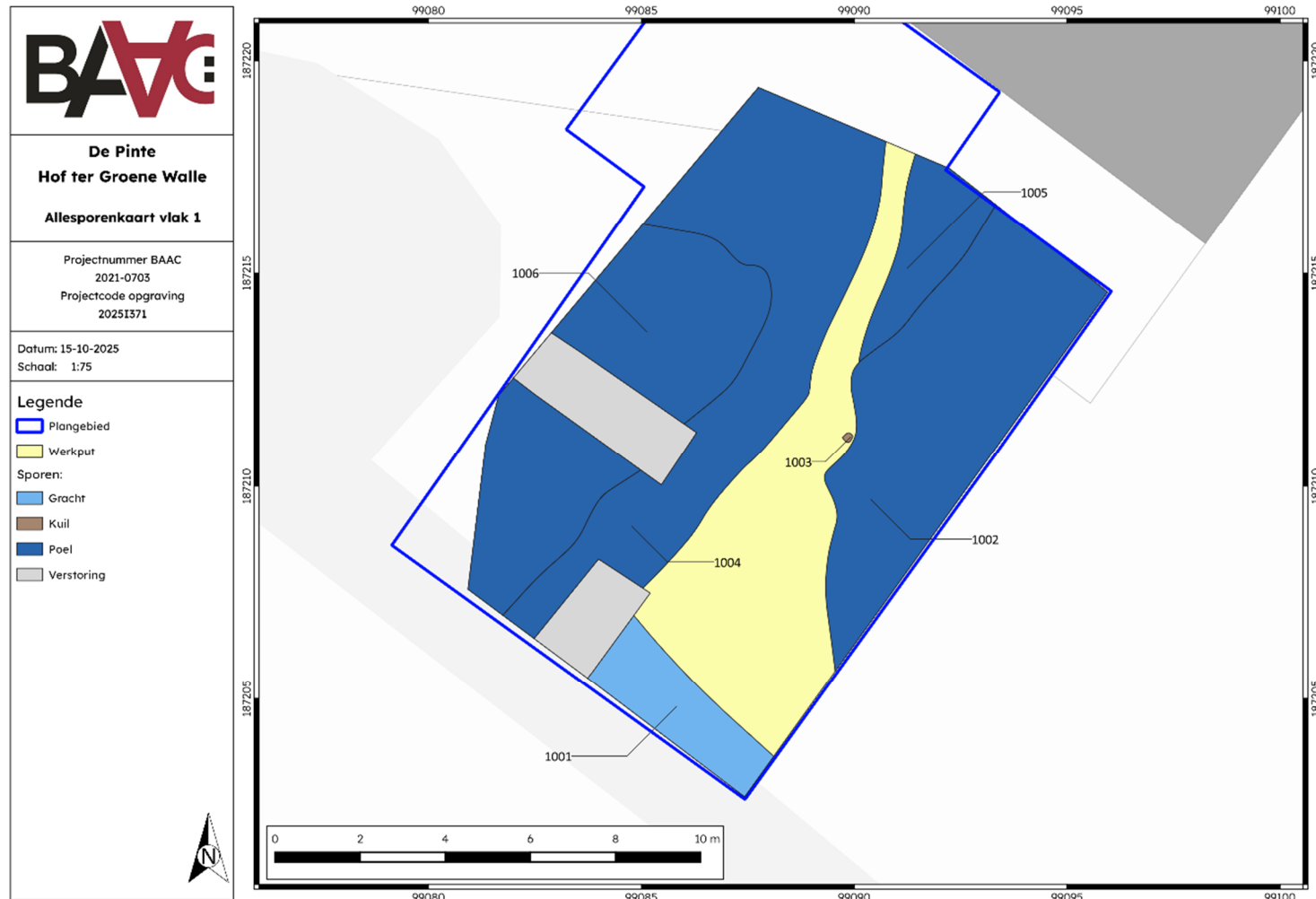
3.2 Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak

Er werden geen sporen, structuren of archeologische ensembles aangetroffen aan het oppervlak van het onderzoeksterrein.

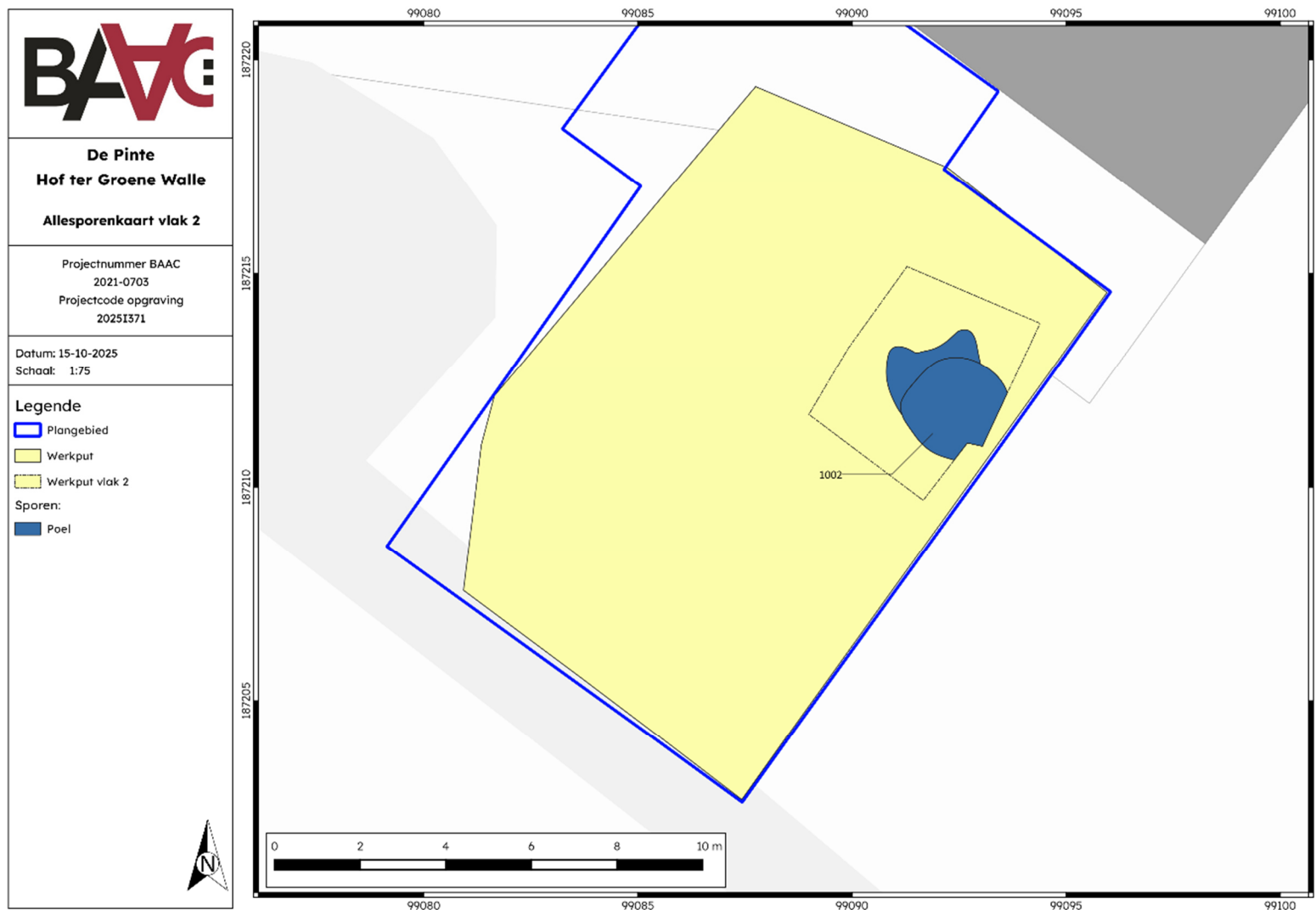
3.3 Stratigrafie van de site

Het bodemarchief omvatte één archeologisch relevant niveau, onmiddellijk onder de bouwvoor. Dit niveau bevond zich op ca. +7,9 m TAW of ca. 100 tot 120 cm -mv. In de noordoostelijke hoek werd een tweede vlak aangelegd van ca. 16 m². Dit tweede vlak situeerde zich op een hoogte van ca. +7,3 m tot +7,42 m TAW of nog eens 60 cm dieper dan vlak 1.

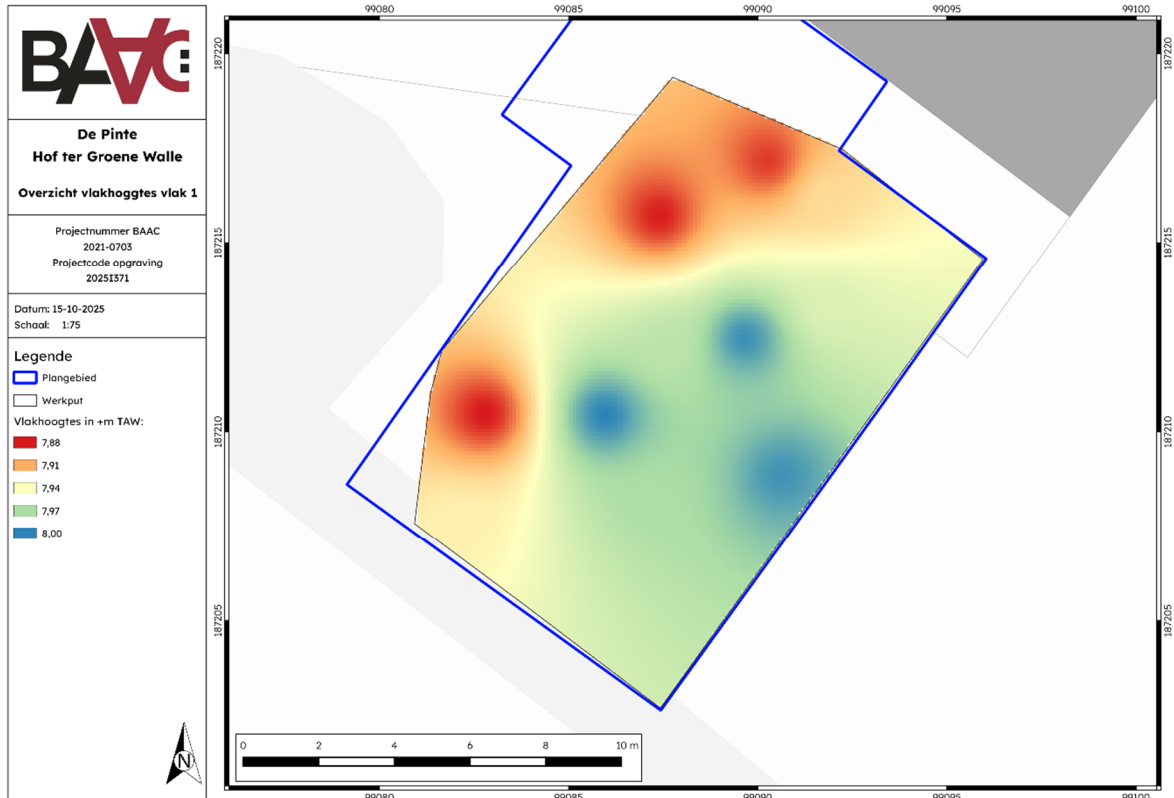
3.4 Weergave onderzoek: kaarten

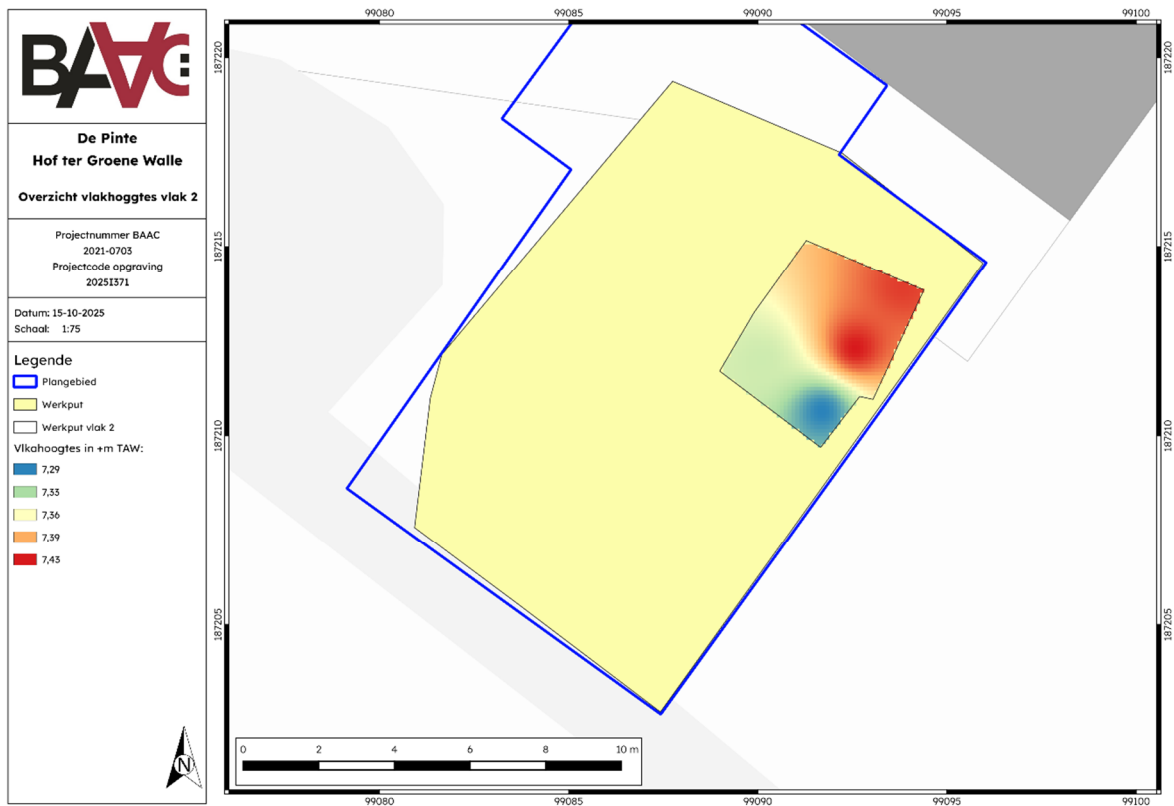
Figuur 12: Allesporenkaart vlak 1 op het GRB

Figuur 13: Allesporenkaart vlak 2 op het GRB

Figuur 14: Overzicht vlakhoogtes vlak 1 op het GRB

Figuur 15: Overzicht vlakhoogtes vlak 2 op het GRB

3.5 Beschrijving sporenbestand

Bij de opgraving werden in totaal zes spoornummers uitgedeeld, behorende tot vier sporen: één walgracht, twee poelen en een kuiltje. Dit laatste betreft vermoedelijk eerder een recentere verstoring en zal dan ook verder niet worden beschreven.

3.6 Interpretatie sporen en structuren

Afwateringsgracht (S1001)

Aan de zuidwestelijke grens van het plangebied werd een deel van een gracht aangetroffen, die over een lengte van ca. 4,6 m in vlak aanwezig was met een NW-ZO verloop. In het noordoosten verdwijnt de gracht onder de daar aanwezige poel. De exacte oversnijding was niet meer in het vlak zichtbaar omdat zich daar een oude sleuf situeerde. Op een vlakfoto van dat onderzoek uit 2017⁹ staat alleen de gracht aangeduid, omdat de bleekgrijze vulling van de poel er mogelijk niet werd herkend (Figuur 16). De gracht bevond zich in de breedte slechts gedeeltelijk binnen het vlak voor ca. 1,8 m, terwijl deze bij het vooronderzoek met een breedte van 1,4 m breedte werd waargenomen.

Figuur 16: Vlakfoto van de walgracht uit het onderzoek van 2017 met de aanduiding van de vermoedelijke oversnijding van de poel (witte stippellijn) met rechts ervan de gracht en links ervan de poel.

De vulling bestond bovenaan uit lichtbruin-geel lemig zand met enkele houtskoolspikkels en ijzerconcreties. Dit pakket van ca. 40 cm dikte lijkt uit versmeten moederbodem te bestaan en kan als het dempingspakket worden geïnterpreteerd. Onderaan de vulling zijn enkele donkere en meer humeuze spoellaagjes aanwezig, die als de actieve laag van de gracht beschouwd kan worden, alsook wat verspoelde moederbodem. Het profiel was komvormig met een diepte

⁹ OVERMEIRE et al. 2018

tot ca. 48 cm (Figuur 17). Er kon geen vondstmateriaal uit de gracht worden verzameld. Bij het proefsleuvenonderzoek werd een fragment steengoed aangetroffen in een afdekkende laag, wat de demping van de gracht niet vroeger dan de late 16^e eeuw tot vroege 17^e eeuw dateert.

Figuur 17: Coupefoto van walgracht S1001

Hoewel de gracht zich op de locatie situeert van de verwachte walgracht, lijkt de gracht eerder een afwateringsgracht te zijn. Deze heeft een relatief steriele vulling en lijkt dus niet lang open te hebben gelegen. In ieder geval niet lang genoeg om de typische humeuze bodemvorming te ontwikkelen.

Al op de vroegste figuratieve voorstellingen uit de 17^e eeuw staat het domein afgebeeld met een min of meer vierkante walgracht. Het goed is op dat moment nog niet gekend als 'Hof ter Groene Walle' maar als '*s Graven Hazele*, of '*s graven Aseele* (o.a. figuratieve kaart van Nazareth uit 1658 - Figuur 18 en figuratieve kaart uit 1662 - Figuur 19). Ook op de 18e-eeuwse kaarten, zoals de Villaretkaart (Figuur 20) en de Ferrariskaart is (Figuur 21) nog steeds een omwalde hoeve met vierkante walgracht aangeduid.

Figuur 18: 's graven Aseele op uitsnede van de figuratieve kaart van Nazareth uit 1658¹⁰
(Noorden is links onderaan)

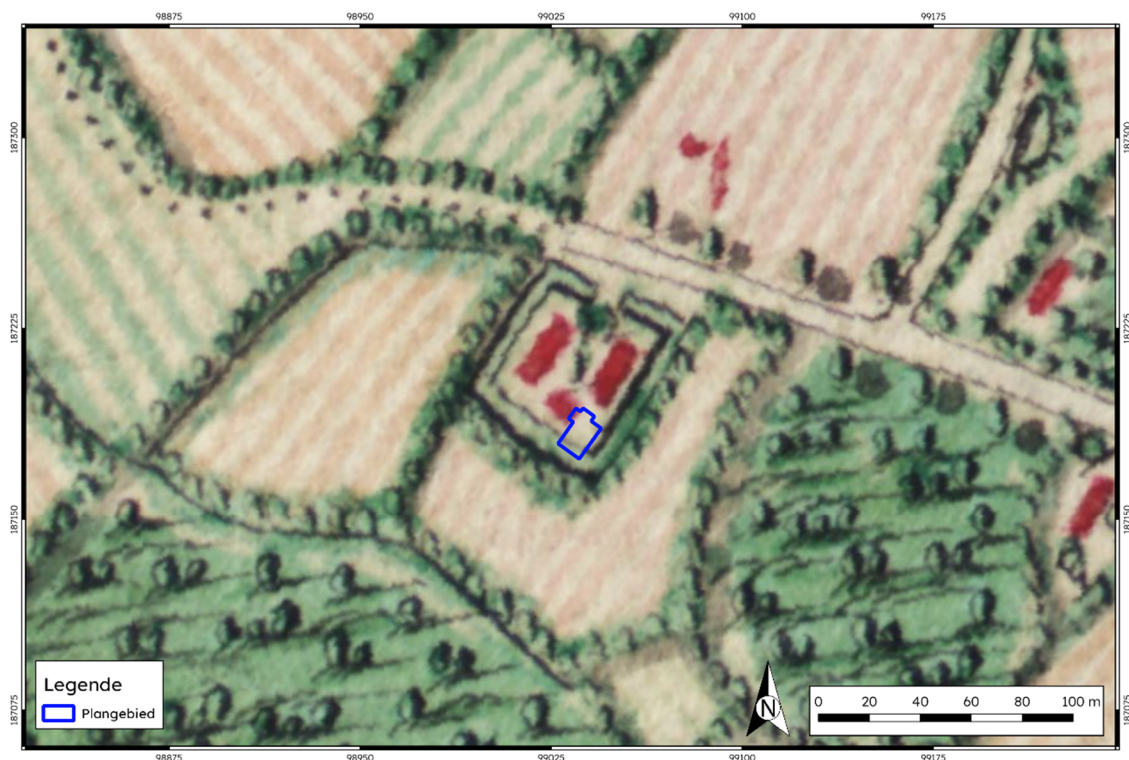
Figuur 19: 's graven Aseele op uitsneden van de figuratieve kaart van Goed te Scheldevelde uit 1662¹¹ (Noorden is rechts onderaan)

¹⁰ CARTESIUS 2025

¹¹ CARTESIUS 2025

Figuur 20: Omwalde hoeve op de Villeretkaart (1745-1748)¹² met aanduiding van het plangebied

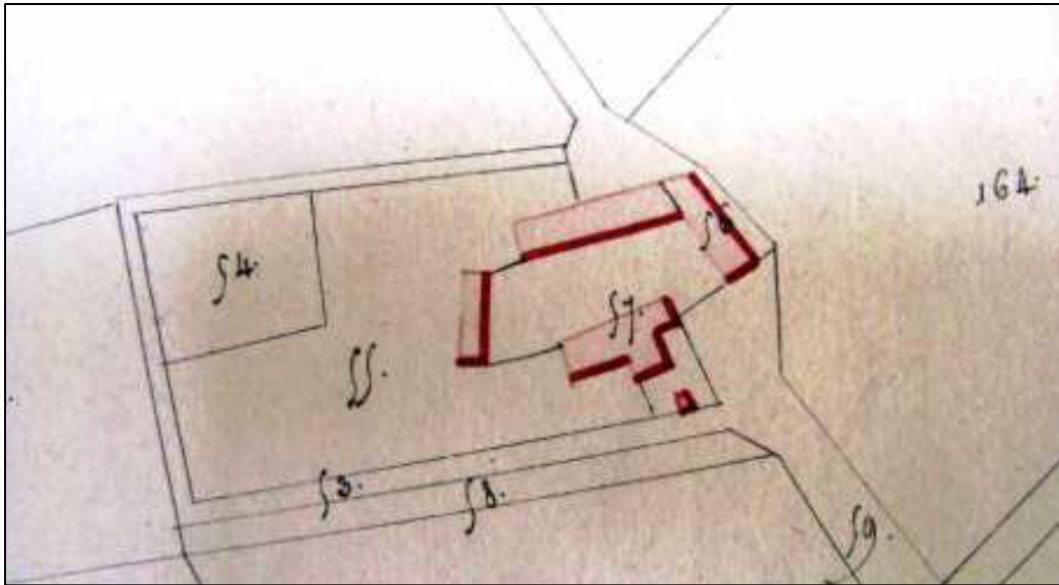

Figuur 21: Omwalde hoeve op de Ferrariskaart (1771-1778)¹³ met aanduiding van het plangebied

¹² GEOPUNT 2025d

¹³ GEOPUNT 2025b

Op een primitieve kadasterkaart uit 1819 wordt ook voor de eerste keer de verwijzing naar 't goed ter groenwallen gemaakt (Figuur 22). De omwalling is er ook enigszins aangepast ten opzichte van de oudere kaarten. In het noordoosten is de gracht verdwenen en vervangen door nieuwe gebouwen, in het zuidwesten is de gracht veel verder naar het zuidwesten verlegd. Vanaf 1830 lijkt de omwalling verdwenen te zijn, zoals te zien is op een primitief kadasterplan uit 1830-1833 (Figuur 23) en de latere Atlas der Buurtwegen (Figuur 24) en de Popp-kaart (Figuur 25). De kaarten lijken dus de demping van de grachten na de 17^e eeuw te bevestigen.

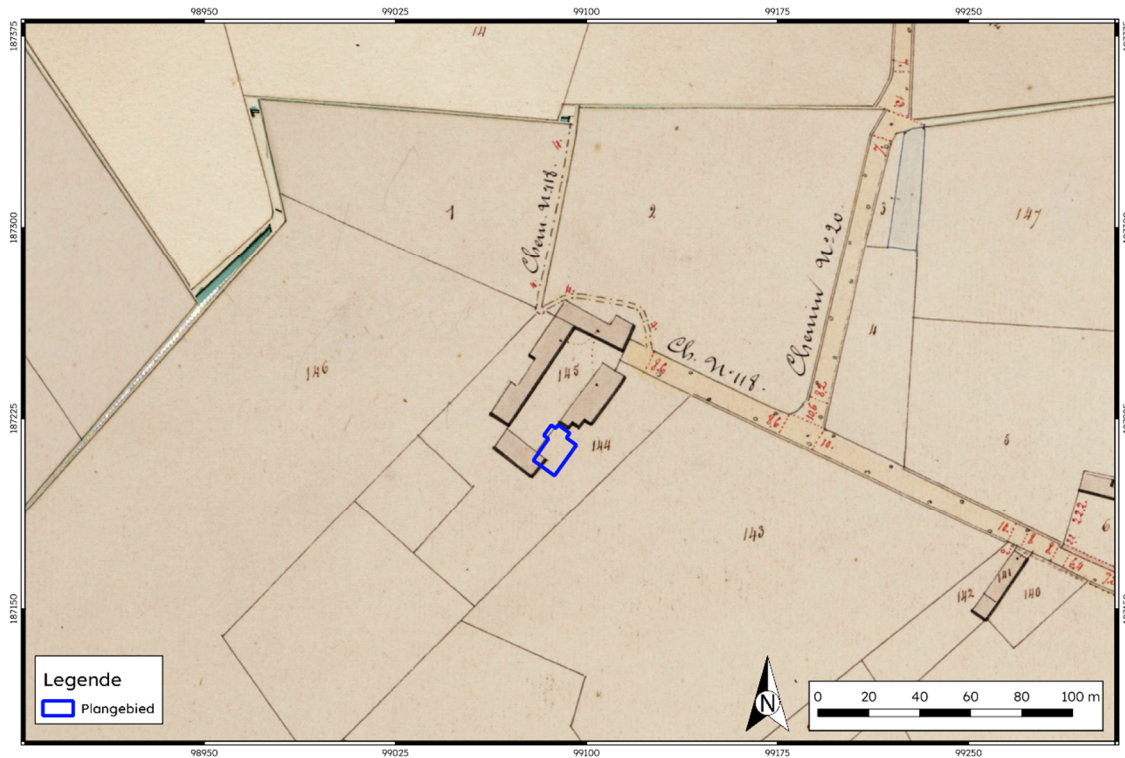
Figuur 22: 't goed ter Groenwallen op een primitieve kadasterkaart uit 1819¹⁴ (Noorden rechts bovenaan)

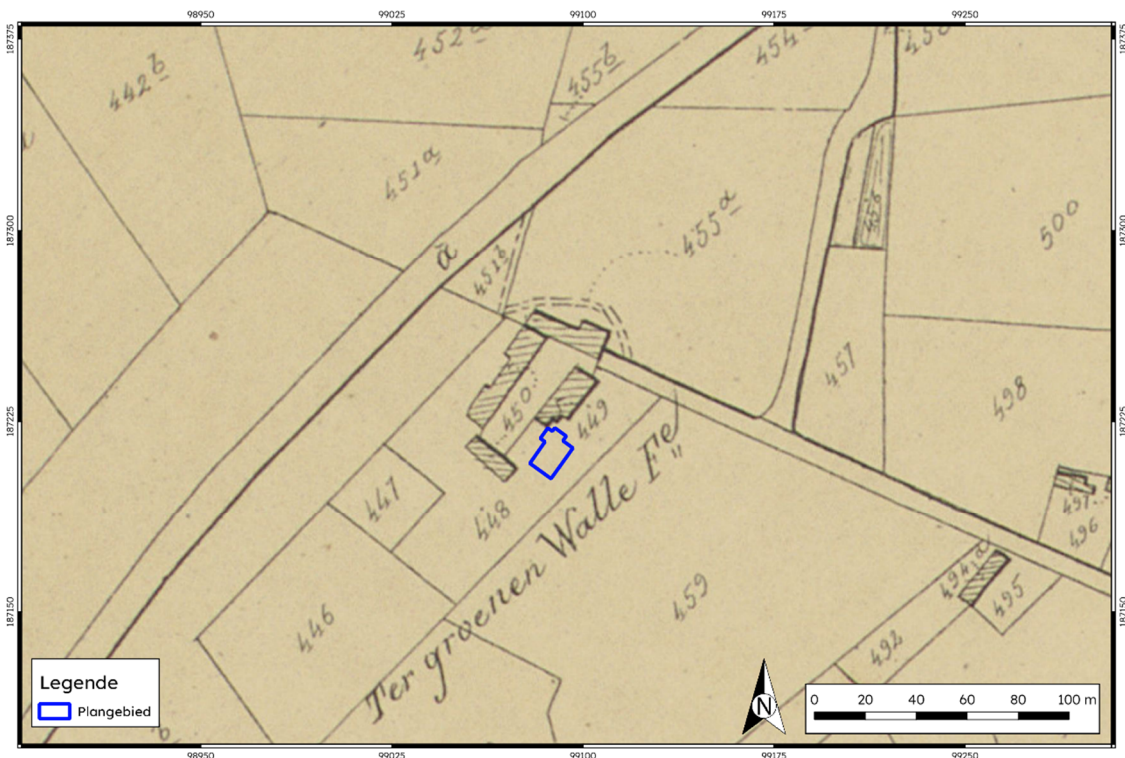
Figuur 23: Hof ter Groene Walle op een primitieve kadasterkaart uit 1830-1833¹⁵ (Noorden rechts bovenaan)

¹⁴ CASSIMAN 2014

¹⁵ CARTESIUS 2025

Figuur 24: Hof ter Groene Walle op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845)¹⁶ met aanduiding van het plangebied

Figuur 25: Hof ter Groene Walle op de Atlas der Buurtwegen (1842-1879)¹⁷ met aanduiding van het plangebied

¹⁶ GEOPUNT 2025a

¹⁷ GEOPUNT 2025c

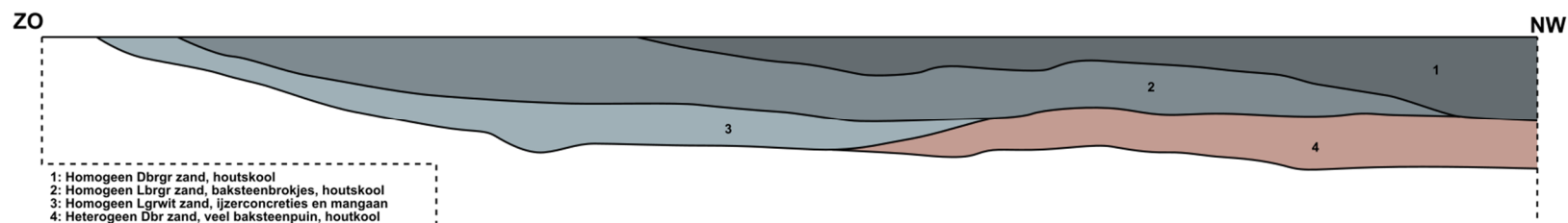
Poel S1004/1006

Dit spoor was over de volledige lengte van het vlak aanwezig (ca. 14 m) over een breedte van ca. 5,5 m (Figuur 26). In coupe bleek de poel uit een zeer licht hellende oever te bestaan met een maximale diepte binnen de werkput van slechts 42 cm onder vlak 1. De vulling bestond uit vrij homogeen lichtgrijs lemig zand met houtskoolspikkels en baksteenbrokjes. Dit pakket was ca. 34 cm dik. Onderaan de vulling (in het noordwestelijke deel) was een donkergrijze laag met baksteenbrokken aanwezig van ca. 20 cm dik (Figuur 27). Mogelijk werden deze gebruikt om de ondergrond te verharderen zodat het vee makkelijker kon drinken. Bovenaan was tenslotte nog een vrij homogene donkergrijze laag aanwezig (S1006) die als inzak van de poel geïnterpreteerd kan worden. Bij het voorgaande proefsleuvenonderzoek kon het diepste punt op ca. 180 cm onder het maaiveld worden vastgesteld of +7,2 m TAW. Ook daar werden aan de licht hellende oevers baksteenfragmenten aangetroffen. De coupe toonde destijds een licht getrapte uitgegraven poel. Er konden toen vier lagen worden herkend. De actieve fase van de poel bestond uit een laag donkerbruinzwart humeus kleilig zand met enkele fragmenten aardewerk, restanten van een houten nap, baksteen en talrijke twijggjes en takjes. Deze laag van ca. 30 cm dik situeerde zich onder een dempingspakket van ca. 40 cm (Figuur 28).

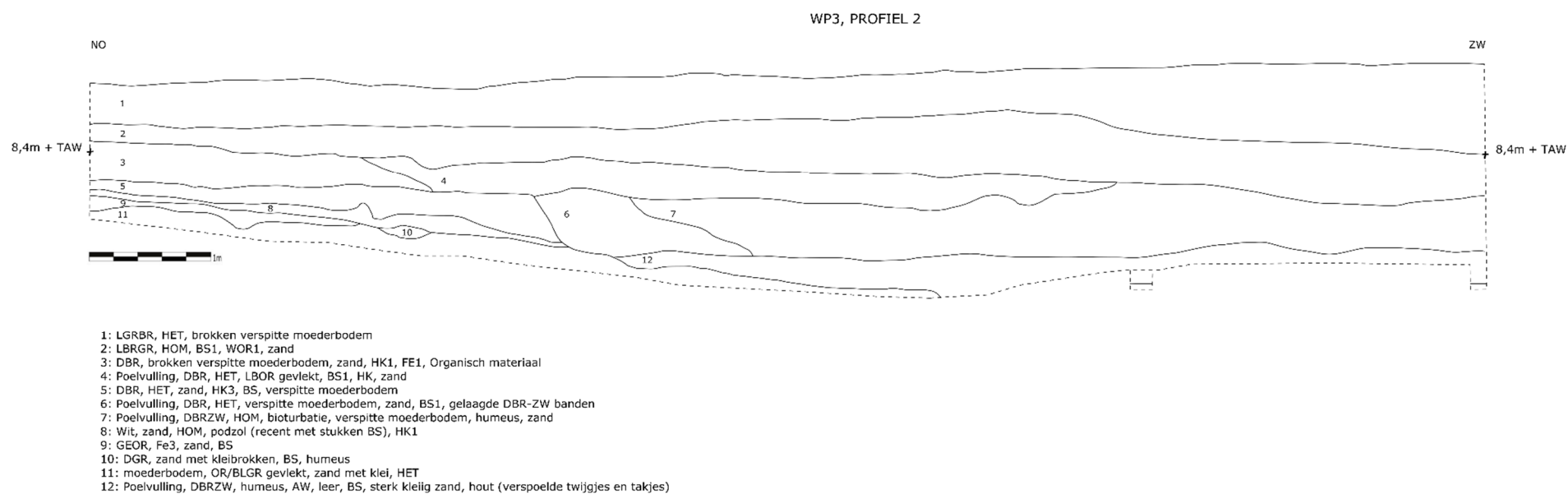

Figuur 26: Vlakkfoto van poel S1004/S1006, onderaan en links zijn de restanten van de proefsleuven uit 2017 zichtbaar (witte stippellijn)

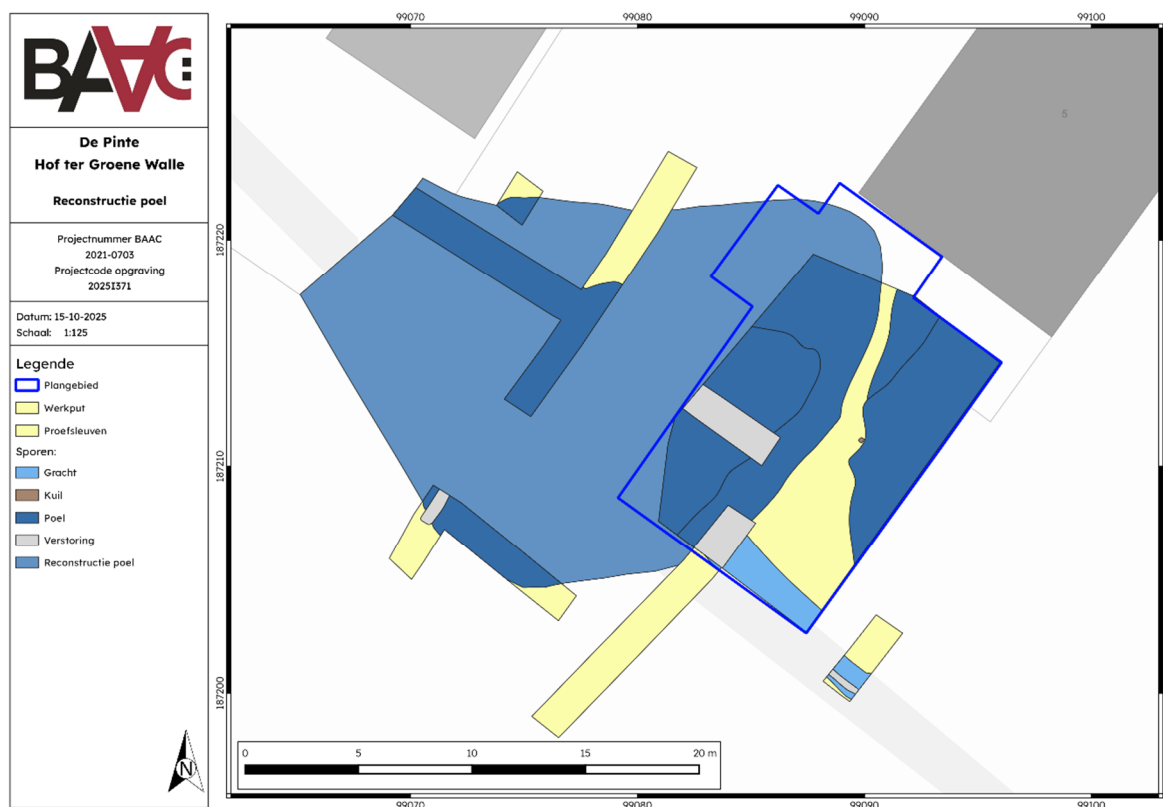
Figuur 29: Coupetekening poel S1004/1006

Figuur 30: Coupetekening van de poel tijdens het proefsleuvenonderzoek¹⁹

¹⁹ OVERMEIRE et al. 2018

Als de resultaten van beide onderzoeken samen worden gelegd, moet de poel veel groter zijn geweest dan oorspronkelijk gedacht met afmetingen rond 22 m op 23 m of een oppervlakte van ca. 325 m² (Figuur 31). Een aantal aardewerkvondsten konden bij de aanleg van het vlak uit de poel worden verzameld, voornamelijk uit de lichtgrijze buitenste band. Het gaat om een viertal scherven rood geglaazuurd aardewerk. Diagnostische kenmerken ontbreken hierbij, waardoor deze hoogstens van de late tot de postmiddeleeuwse periode gedateerd kunnen worden. Bij het vorige proefsleuvenonderzoek werd aardewerk verzameld uit de actieve fase van de poel, die in de 17^e eeuw werd gedateerd. Er kon bovendien ook vastgesteld worden dat de poel duidelijk het afdekkende zandlaagje van de afwateringsgracht doorsneed en dus stratigrafisch gezien in een jongere fase dan deze gracht moet worden gedateerd. Het aangetroffen aardewerk uit beide onderzoeken lijkt dit in ieder geval te bevestigen.

Figuur 31: Reconstructie poel, met allesporenplan van de huidige opgraving en het proefsleuvenonderzoek uit 2017, op het GRB

Het valt daarnaast niet uit te sluiten dat de poel in het noordwesten een aansluiting had met de walgracht, zodat deze blijvend watervoerend was. De demping van de poel moet vermoedelijk in de loop van de 18^e eeuw worden gesitueerd. Op dat moment verschijnt er op de kaarten namelijk een gebouw dat dwars op de eerste hoevegebouwen staat ingepland, ter hoogte van de poel (Figuur 21 en Figuur 22). Van dit gebouw, dat volgens topografische kaarten op het einde van de 19^e eeuw of begin 20^e eeuw moet zijn gesloopt, zijn noch tijdens de opgraving, noch tijdens het proefsleuvenonderzoek in 2017 restanten aangetroffen.

In het voorgaande onderzoek in 2017 werd geopperd dat het spoor ook een mogelijke rootkuil zou kunnen betreffen. Rootkuilen worden gebruikt om het biologische proces te vergemakkelijken waarbij vezels van bepaalde vezelgewassen loskomen van de rest van de stengel. Roten wordt bijvoorbeeld toegepast bij vlas, hennep en ook brandnetels, waarbij de stengels in bundels worden ondergedompeld. Vaak werden deze bedekt met plaggen om ze onder water te houden. Om te kunnen roten is er een watertoevoer nodig. Eventueel kan ook

gebruik gemaakt worden van grondwater, maar omdat de grondwatertafel nogal kan fluctueren, had dit vermoedelijk wel een aantal praktische beperkingen. Vaak is er bij rootkuilen, aangetroffen op archeologische sites, dan ook een verband met een greppelsysteem, in dit geval de walgracht.

Een functie als rootkuil is echter vaak heel moeilijk te bewijzen. Het roten van vlas laat bijvoorbeeld geen sporen na in de vorm van zaden en vruchten. Enkel bij zeer goed bewaarde contexten, die bovendien na hun laatste gebruik slecht werden uitgehaald, kunnen nog vlasstengels worden teruggevonden. Natuurwetenschappelijk onderzoek is hierbij vaak de enige manier om met zekerheid te achterhalen of een kuil effectief als een rootkuil heeft gefungeerd. Daar bij dit onderzoek slechts de aanzet van de kuil werd aangetroffen, kon dit hier niet gebeuren. Rootkuilen zijn bovendien vaak ook langwerpig van vorm. Gekende voorbeelden komen bijvoorbeeld uit Ruislede²⁰, Zwevegem²¹, Kortrijk²² en Ardoos²³. Qua vorm lijkt de kuil bij deze opgraving een minder langwerpig voorkomen te kennen en lijkt een interpretatie als rootkuil minder aannemelijk. Plaggen konden ook niet aangetroffen worden. De aanwezigheid van de bakstenen op de licht hellende oevers ondersteunt dan weer eerder de interpretatie als poel en bron van drinkwater voor het vee.

Poel S1002/1005

De tweede, meer oostelijk gelegen poel, S1002/S1005, werd niet aangetroffen bij het proefsleuvenonderzoek in 2017. Deze situeert zich in de noordoostelijke hoek van het terrein en werd slechts gedeeltelijk aangesneden. De volledige dimensies ervan kunnen dan ook momenteel niet worden achterhaald (Figuur 32). In de werkput bedraagt de maximale lengte 10,7 m en de maximale breedte 5,3 m. Bij de aanleg van een tweede vlak, ca. 60 cm onder vlak 1, had het spoor een cirkelvorm met een diameter van ca. 2,4 m (Figuur 33). Er werd een coupe op de NW-ZO as geplaatst (vanaf vlak 1) tot op een diepte van ca. 70 cm. Daarna werd een boring geplaatst die de onderkant van het spoor nog eens 80 cm lager plaatst (en dus een totale diepte van 150 cm onder vlak 1 of +6,62 m TAW). De bovenste donkergrijze, vrij homogene vullingen lijken dempingspakketten te beslaan met een dikte van ca. 48 cm. Daaronder situeert zich een pakket van grijsgroen zand, afgewisseld met donkergrijze humeuze bandjes of spoellagen (Figuur 34). Zowel uit het dempingspakket als de verspoelde laag kon aardewerk worden verzameld. Het aardewerk uit het dempingspakket bestond uit enkele scherven rood geglaazuurd aardewerk, wat faïence en een tweetal grijsbakkende gedraaide scherven. Vooral de aanwezigheid van faïence geeft een datering in de 17^e eeuw tot 18^e eeuw. Het grijsbakkende aardewerk kan mogelijk een vol- tot laatmiddeleeuwse oorsprong kennen en residueel in het dempingspakket terecht zijn gekomen. Het aardewerk uit de verspoelde laag bestond uit rood geglaazuurde scherven met een laat- tot postmiddeleeuwse datering. De demping van deze poel moet dus niet voor de 17^e eeuw tot 18^e eeuw worden gesitueerd.

²⁰ DYSELINCK 2020

²¹ BAKX & HERTOOGHS 2021

²² DYSELINCK 2018

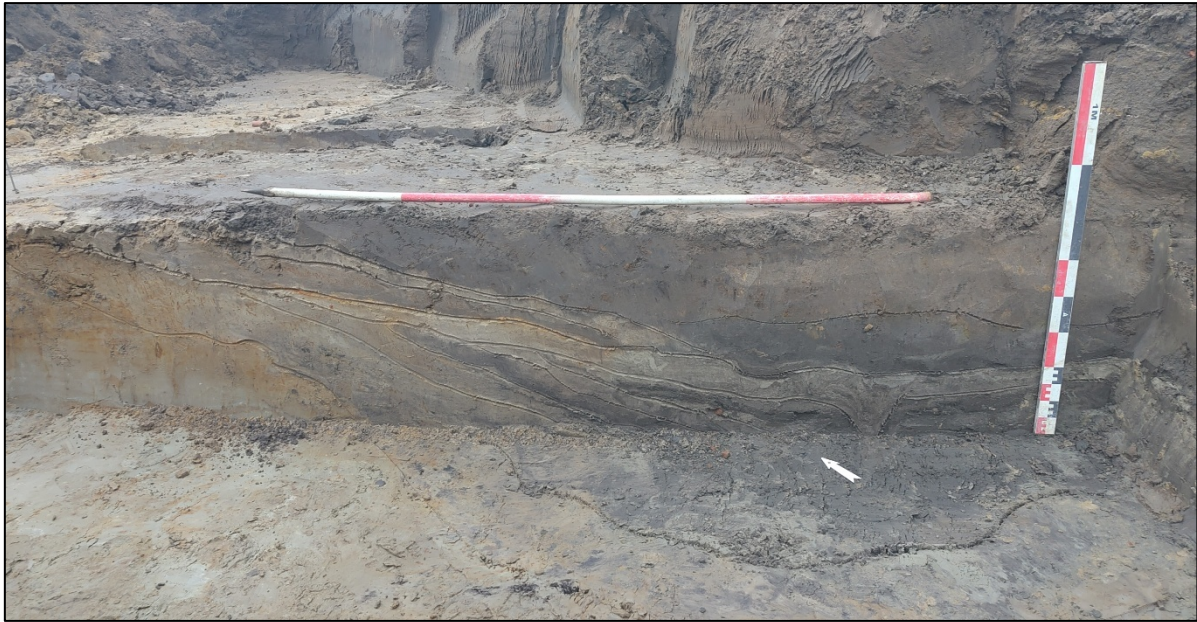
²³ SCHYNKEL 2024

Figuur 32: Vlakfoto van poel S1002/S1005, vlak 1

Figuur 33: Vlakfoto van poel S1002/S1005, vlak 2

Figuur 34: Coupefoto poel S1002/S1005

Deze poel kan op geen enkele manier aan een ander spoor worden gelinkt. Het is bovendien niet duidelijk of deze poel gelijktijdig heeft bestaan met de andere poel, ze oversnijden elkaar niet binnen het plangebied. Aangezien de poel niet in zijn geheel kon onderzocht worden en er ook geen enkele link met eventuele andere sporen bestaat, werd beslist dit spoor niet te bemonsteren. Eventuele staal name zou immers geen meerwaarde kunnen betekenen, omdat niet geweten is wat er precies van het spoor gedateerd zou worden, omdat maar een deel van het spoor aanwezig was binnen het plangebied. Bovendien zouden eventuele resultaten aan geen enkel ander spoor gelinkt kunnen worden en op zichzelf staan, wat op zich geen echte kennisvermeerdering met zich zou kunnen meebrengen, temeer omdat het spoor ook niet gedateerd kan worden.

3.7 Opbouw archeologische site

Binnen het plangebied werden twee poelen en een afwateringsgracht aangetroffen die in verband zijn te brengen met de historische hoeve Hof ter Groene Walle. De gracht werd ook reeds bij eerder proefsleuvenonderzoek uit 2017 aangesneden. Op deze plaats staat op de vroegste historische kaarten uit de 17^e eeuw de walgracht van de hoeve aangeduid tot minstens het einde van de 18^e eeuw. Op een kaart uit 1819 lijkt deze een veel zuidwestelijker verloop te kennen. Wanneer de afwateringsgracht exact werd gedempt is niet geweten, materiaal uit een afdekkende laag suggereert dat dit zeker na het einde van de 16^e eeuw moet zijn gebeurd. Bovendien lijkt de gracht niet lang in gebruik te zijn geweest, wat wordt gesuggereerd door de eerder steriele vulling ervan.

Daarnaast werden ook twee poelen aangetroffen. De meeste westelijke poel werd ook bij het proefsleuvenonderzoek aangetroffen en lijkt nu veel groter te zijn dan aanvankelijk gedacht. Vermoedelijk stamt de poel uit een jongere fase, maar het valt niet uit te sluiten dat deze met de walgracht in verbinding stond om een constante watertoevoer te voorzien. De demping van de poel moet ergens voor het midden van de 18^e eeuw hebben plaatsgevonden, omdat op de historische kaarten vanaf dat moment een gebouw wordt afgebeeld op de plaats van de poel. Het aardewerk uit de dempingslagen van de poel kunnen helaas niet nauwkeurig gedateerd worden, maar spreekt deze theorie ook niet tegen.

De tweede poel kan met geen van de twee andere sporen worden gerelateerd. Het spoor was slechts gedeeltelijk binnen het plangebied aanwezig, maar lijkt kleiner in oppervlakte te zijn geweest dan de andere poel. Qua datering is er weinig voorhanden. Het aardewerk uit de dempingslagen bevatten zowel materiaal uit de 17^e eeuw tot 18^e eeuw, als enkele mogelijke volmiddeleeuwse scherven. Ook op historische kaarten kan er met betrekking tot deze poel weinig worden afgeleid. Mogelijk werd bij de demping van de vorige poel, om plaats te maken voor een nieuw gebouw, meer oostelijk een nieuwe poel gegraven. Of ook deze in connectie stond met de walgracht, kon bij deze opgraving niet worden achterhaald.

4 Vondsten

4.1 Middeleeuws aardewerk

Bij de opgraving werden in totaal 17 fragmenten aardewerk verzameld. Deze werden gedetermineerd door de binnen BAAC Vlaanderen aanwezige materiaalspecialist (in opleiding) Evelyn Schynkel.

4.1.1 Assesmentmethode

Alle scherven werden gedetermineerd op basis van aardewerksoort. Daarna is verder gekeken naar vorm, vormdetails en versiering. Per aardewerksoort werd een telling uitgevoerd van het aantal scherven (per vormelement en in totaal) en werd gekeken naar het minimum aantal individuen op basis van het aantal aanwezig randen (MAI). Er werd ook getracht een ruwe datering te plakken op het materiaal.

Voor de inventarisatie van het aardewerk is gekozen voor het opstellen van een determinatietabel in Excel die volgende elementen bevat:

- Administratie: vondstnummer, werkputnummer, vlaknummer, spoornummer en laagnummer (indien aanwezig)
- Aard van het materiaal: aardewerksoort, bewaring en fragmentatie
- Kwantificatie van het aardewerk: per vormelement, in zijn geheel, aantal aan elkaar passende scherven en MAI
- Gegevens betreffende vorm, versiering en afwerking, eventuele aanwezigheid van roetsporen of aankoeksels
- Chronologie: ruwe begin- en einddatering
- Opmerkingen

Voor de determinatie van het aardewerk werd gebruik gemaakt worden van het werk van Koen de Groote: "Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen"²⁴ en van M. Bartels: "Steden in scherven"²⁵.

4.1.2 Inventaris en interpretatie

Voor de inventaris wordt verwezen naar Tabel 1, waarin alle data per vondstnummer is verzameld. Deze scherven werden aangetroffen in de twee poelen. Er werden drie aardewerksoorten herkend: grijsbakkend gedraaid aardewerk, roodbakkend geglaazuurd aardewerk en faience. De vondsten kennen een goede bewaring en leiden reeds in de context van dit onderzoek tot kennisvermeerdering. Aangezien het materiaal nog informatiewaarde heeft en nog in een ruimer kader onderzocht kan worden, dienen de vondsten bewaard te blijven. De ingezamelde vondsten hebben geen conservatie of behandeling nodig.

Grijsbakkend gedraaid aardewerk verschijnt voor het eerst vanaf de late 11^e eeuw en zal vanaf het midden van de 12^e eeuw volledig dominant worden ten opzichte van het handgevormde grijsbakkende aardewerk. De dominantie houdt aan tot in de 14^e eeuw, wanneer het langzamerhand zal verdrongen worden door het roodbakkende aardewerk en uiteindelijk

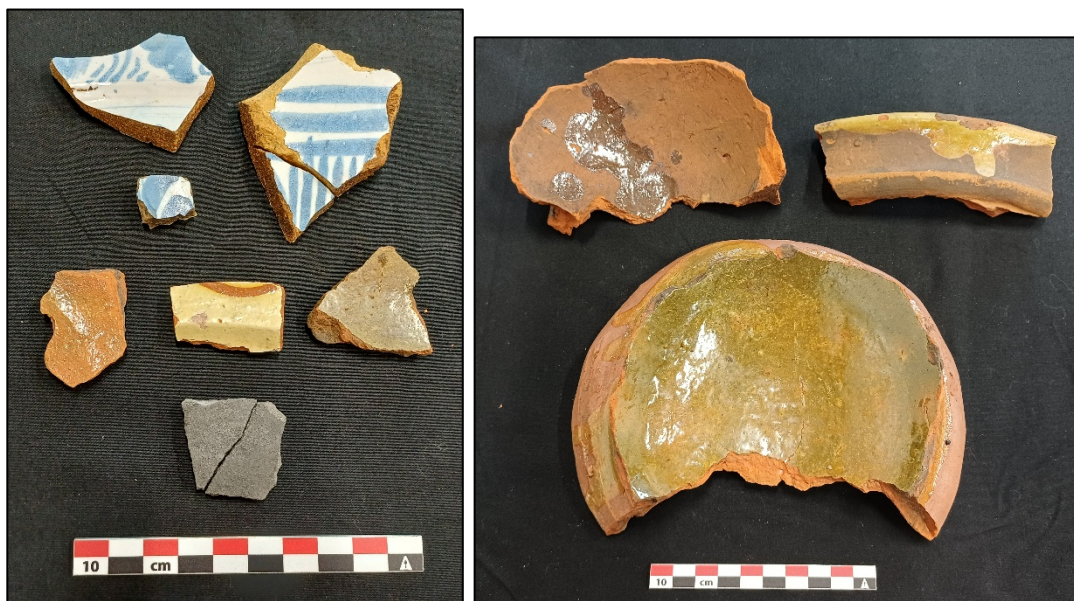
²⁴ DE GROOTE 2008

²⁵ BARTELS & KOTTMAN 2011

volledig zal verdwijnen in de 16e eeuw. Terwijl de eerste roodbakkende vormen nog een onregelmatige toepassing van strooiglazuur kennen zal dat vanaf de 14e eeuw volledig functioneel worden toegepast en maakt men gebruik van een glazuurpap dat een veel egaler oppervlak geeft. Onder het roodbakkende aardewerk kon slechts één pan worden herkend.

Faïence is een aardewerksoort die vanaf de 17e eeuw verschijnt, in navolging van de majolica. Het is echter maar een kort leven beschoren, want in de 18e eeuw zal het al snel worden verdrongen door het industriële witte aardewerk. De scherven zijn steeds voorzien van een wit tinglazuur met vaak een kobaltblauwe versiering, zoals ook bij de scherven uit de huidige opgraving het geval is.

Daar het materiaal in hoofdzaak afkomstig is uit dempingslagen, hoeft het niet te verwonderen dat zowel grijsbakkende gedraaide scherven naast faïence aardewerk worden aangetroffen. Het betreft immers geen gesloten context. Algemeen gezien lijkt de datering dan ook vrij breed te gaan van de late middeleeuwen tot de postmiddeleeuwse periode.

Figuur 35: Vondsten uit de dempingslaag (links) en verspoelde laag (rechts) van poel S1002/1005

Figuur 36: Vondsten uit de dempingslaag van poel S1004/1006

Tabel 1: Assessmenttabel (post)middeleeuws aardewerk

vnr	WP	vlak	spoor	Laag	vondstcategorie	bewaring	fragmentatie	Rand	Wand	Bodem	Totaal	MAI	past aan	Vorm	Versiering/ afwerking	info versiering	begin	eind
1	1	1	1004		roodbakkend gedraaid	goed	groot		2	3	5		2B		loodglazuur	vloei, variërend	14e eeuw	19e eeuw
2	1	1	1002	3	roodbakkend gedraaid	goed	groot	1		2	3	1		pan	loodglazuur	vloei, variërend	14e eeuw	19e eeuw
3	1	1	1002	5	roodbakkend gedraaid	goed	groot		3		3				loodglazuur	vloei, variërend	14e eeuw	19e eeuw
3	1	1	1002	5	grijsbakkend gedraaid	goed	groot		2		2		2W				mid 11e eeuw	16e eeuw
3	1	1	1002	5	faience	goed	groot		4		4				tinglazuur en beschildering	blauw op wit	17e eeuw	18e eeuw

5 Stalen

Er werden bij de opgraving geen stalen verzameld, daar deze niet nuttig werden geacht voor een beter begrip van de sporen of verdere kenniswinst. Er is voorlopig enkel maar een vage datering, waardoor enige landschapsreconstructie niet aan een bepaalde periode gebonden kan worden. Bovendien konden de poelen niet in hun geheel binnen de opgravingszone bestudeerd worden, waardoor het niet duidelijk is wat er precies zou onderzocht worden.

6 Synthese onderzoeksresultaten

6.1 Datering en interpretatie van de archeologische site

Binnen de grenzen van de opgraving werden sporen aangetroffen die in verband te brengen zijn met de historische hoeve Hof ter Groene Walle. Als eerste werd een afwateringsgracht aangetroffen, op een locatie waar op de historische kaarten de walgracht staat aangeduid vanaf de vroege 17^e eeuw tot minstens het einde van de 18^e eeuw. De exacte periode van demping is niet gekend, maar is op basis van een afdekkende laag zeker na het einde van de 16^e eeuw te plaatsen.

Daarnaast werden nog twee poelen aangetroffen. Stratigrafisch gezien lijkt deze uit een jongere fase dan de afwateringsgracht te dateren. De demping van deze poel moet ergens voor het midden van de 18^e eeuw gesitueerd worden, wanneer op de historische kaarten een gebouw op deze plaats verschijnt. Voor de andere poel zijn er weinig aanknopingspunten. Hij lijkt minder groot te zijn in oppervlakte, maar kan niet worden gelinkt, noch aan de walgracht, noch aan de andere poel. Ook de historische kaarten bieden geen informatie. Mogelijk werd deze poel pas in de loop van de 18^e eeuw gegraven ter vervanging van de andere poel.

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Sporen:

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?

Bij de opgraving werden in totaal drie sporen aangetroffen: een afwateringsgracht en twee poelen. De westelijke poel beslaat bijna de helft van het opgravingsterrein. De datering van de sporen blijft vooralsnog speculatief. Het aardewerk is niet voldoende diagnostisch om nauwkeurige dateringen te geven. Op basis van het historische kaartmateriaal kan wel het mogelijke moment van demping achterhaald worden. Voor de afwateringsgracht is deze na het einde van de 16^e eeuw te plaatsen en voor de westelijke poel vóór het midden van de 18^e eeuw. De oostelijk gelegen poel is mogelijk gegraven als plaatsvervanger na opgave van de andere poel om plaats te maken voor een nieuw gebouw.

- Kunnen gebruiksfases van het terrein herkend worden?

Zie antwoord op voorgaande vraag.

- Wat is de onderlinge samenhang tussen de sporen en structuren?

De westelijke poel lijkt stratigrafisch gezien uit een jongere fase te stammen dan de afwateringsgracht. In het zuidwesten stond deze vermoedelijk in verbinding met de walgracht

om van een constante watertoevoer verzekerd te zijn. De oostelijke poel is mogelijk pas later uitgegraven als plaatsvervanger na het dempen van de andere poel. Of deze ook in verband stond met de walgracht kon bij deze opgraving niet worden achterhaald.

- Wat is de relatie tussen de aangetroffen resten en de historische/iconografische bronnen?

Op de plaats van de afwateringsgracht staat al vanaf de vroegste figuratieve kaarten waarop het domein is afgebeeld de walgracht aangeduid en dit tot minstens het einde van de 18^e eeuw. Op dat moment lijkt er een wijziging in de omwalling plaats te vinden, waarbij de walgracht een meer zuidwestelijker verloop kent en uiteindelijk verdwijnt vanaf het begin van de 19^e eeuw.

Geen van de poelen staan op de kaarten afgebeeld. Wel verschijnt er vanaf het midden van de 18^e eeuw een gebouw op de plaats van de westelijk gelegen poel.

- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?

Er werden geen aanwijzingen gevonden voor specifieke activiteiten. Enkel de aanwezigheid van bakstenen op de licht hellende oever van de westelijke poel kan wijzen op het feit dat hier vee kwam drinken. De bakstenen zouden in dat geval gebruikt zijn om meer stabiliteit te verkrijgen voor de dieren om in de poel te gaan om te drinken. Aanwijzingen voor het gebruik van het spoor als rootkuil lijken niet aanwezig te zijn, al is het altijd moeilijk om een functie als rootkuil te bevestigen.

- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten over de ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?

Neen, de vondsten bestonden uitsluitend uit aardewerk. Er waren geen diagnostische kenmerken aanwezig die een nauwkeurige datering toelieten. Het aardewerk werd dan ook algemeen in de late tot postmiddeleeuwse periode gedateerd. Bovendien waren de vondsten voornamelijk afkomstig uit dempingspakketten, welke geen gesloten context vormen.

- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?

Zie antwoord op vorige vraag.

- Zijn er aanwijzingen voor de inhoudelijke invulling van de bewoning in de volle middeleeuwen of jonger?

Neen.

- Werden er sporen of structuren aangetroffen die wijzen op een ambachtelijke invulling?

Neen.

- Zeggen de vondsten en monsters doorheen de verschillende fases iets over de sociaaleconomische status van de site met walgracht?

Neen.

Vondsten.

- Tot welke vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de vondstdichtheid? Wat is de conserveringsgraad?

Er werd uitsluitend aardewerk aangetroffen, 17 scherven in totaal, verdeeld over de twee poelen. De conservering van de vondsten was goed, doch met een grote fragmentatiegraad.

- Welke typologische ontwikkelingen maakte het aardewerk in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekken tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende sites toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn er aanwijsbaar?

Niet van toepassing.

Aanbevelingen:

- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk, op basis van het uitgevoerde assessment van het vondstenmateriaal?

Er dienen geen verdere onderzoeken te gebeuren.

- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?

Er dienen geen conserveringsmaatregelen te worden genomen.

7 Samenvatting

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw met bijbehorende kelder. De kelder zal uitgegraven worden tot op een diepte van ca. 4,00 m onder het maaiveld. De resultaten van de opgraving kunnen meer inzicht verschaffen in de geschiedenis van het plangebied als onderdeel van een site met walgracht, die reeds vanaf de volle middeleeuwen in historische bronnen wordt vermeld.

Binnen het plangebied werd in 2017 reeds een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (ID240²⁶). Hierbij werden de voormalige walgracht van de hoeve aangetroffen alsook een afwateringsgracht en delen van een grote poel, die nadien opnieuw deels werden uitgegraven.

Binnen het plangebied werden opnieuw de afwateringsgracht en poel aangesneden, alsook een tweede bijkomende poel. De datering van de sporen blijft vooralsnog speculatief. Het aardewerk is niet voldoende diagnostisch om nauwkeurige dateringen te geven. Op basis van het historische kaartmateriaal kon wel het mogelijke moment van demping achterhaald worden. Op de locatie van de afwateringsgracht staat op de historische kaarten de walgracht aangeduid vanaf de vroege 17^e eeuw tot minstens het einde van de 18^e eeuw. De exacte periode van demping is niet gekend, maar is op basis van een afdekkende laag (tijdens het proefsleuvenonderzoek) zeker na het einde van de 16^e eeuw te plaatsen

De meeste westelijke poel lijkt veel groter te zijn dan aanvankelijk gedacht. Vermoedelijk stamt de poel uit een jongere fase dan de walgracht, maar het valt niet uit te sluiten dat deze ermee in verbinding stond om een constante watertoevoer te voorzien. De demping van de poel moet ergens voor het midden van de 18^e eeuw hebben plaatsgevonden, omdat op de historische kaarten vanaf dat moment een gebouw wordt afgebeeld op de plaats van de poel. Voor de andere poel zijn er weinig aanknopingspunten. Hij lijkt minder groot te zijn in oppervlakte, maar of ook deze poel in connectie stond met de walgracht, kon bij deze opgraving niet worden achterhaald. Ook de historische kaarten bieden geen informatie. De oostelijk gelegen poel is mogelijk gegraven als plaatsvervanger na opgave van de westelijke poel om plaats te maken voor een nieuw gebouw.

²⁶ OVERMEIRE et al. 2018

8 Lijsten

8.1 Figurenlijst

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart.....	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Plangebied op kadasterkaart (GRB) met projectie van de aangetroffen sporen	4
Figuur 4: Overzicht huidige plangebied en werkput met proefsleuven uit 2017 op het GRB	5
Figuur 5: Weergave van de toekomstige werken, kelderverdiep.....	7
Figuur 6: Terreindoorsneden zuidwest-noordoost, met aanduiding van de nieuwbouw (rood kader)	7
Figuur 7: Overzicht van de werkputten op vlak 1 en 2 op het GRB.....	8
Figuur 8: Plangebied op het GRB met aanduiding van de niet aangelegde zone (afwijking tov. Plan van Aanpak).....	9
Figuur 9: Profiel 1 uit het proefsleuvenonderzoek in 2017	10
Figuur 10: Coupe op walgracht die als bodemprofiel kan gebruikt worden.....	11
Figuur 11: Weergave van de bodemkundige profielregistraties op het GRB	11
Figuur 12: Allesporenkaart vlak 1 op het GRB.....	14
Figuur 13: Allesporenkaart vlak 2 op het GRB.....	15
Figuur 14: Overzicht vlakhoogtes vlak 1 op het GRB.....	16
Figuur 15: Overzicht vlakhoogtes vlak 2 op het GRB.....	16
Figuur 16: Vlakfoto van de walgracht uit het onderzoek van 2017 met de aanduiding van de vermoedelijke oversnijding van de poel (witte stippellijn) met rechts ervan de gracht en links ervan de poel.	17
Figuur 17: Coupefoto van walgracht S1001.....	18
Figuur 18: 's graven Aseele op uitsnede van de figuratieve kaart van Nazareth uit 1658 (Noorden is links onderaan)	19
Figuur 19: 's graven Aseele op uitsneden van de figuratieve kaart van Goed te Scheldevelde uit 1662 (Noorden is rechts onderaan)	19
Figuur 20: Omwalde hoeve op de Villeretkaart (1745-1748) met aanduiding van het plangebied	20
Figuur 21: Omwalde hoeve op de Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding van het plangebied	20
Figuur 22: 't goed ter Groenwallen op een primitieve kadasterkaart uit 1819 (Noorden rechts bovenaan)	21
Figuur 23: Hof ter Groene Walle op een primitieve kadasterkaart uit 1830-1833 (Noorden rechts bovenaan)	21
Figuur 24: Hof ter Groene Walle op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845) met aanduiding van het plangebied	22
Figuur 25: Hof ter Groene Walle op de Atlas der Buurtwegen (1842-1879) met aanduiding van het plangebied	22
Figuur 26: Vlakfoto van poel S1004/S1006, onderaan en links zijn de restanten van de proefsleuven uit 2017 zichtbaar (witte stippellijn)	23
Figuur 27: Coupefoto van poel S1004/S1006.....	24
Figuur 28: Detailopname van de coupe op de poel tijdens het proefsleuvenonderzoek: Onderin is een zwart pakket zichtbaar, dat de actieve fase van de gracht vertegenwoordigt. Erboven bevinden zich enkele heterogene dempingslagen. Boven de rode lijn bevinden zich recentere ophogingslagen.	24
Figuur 29: Coupetekening poel S1004/1006	25
Figuur 30: Coupetekening van de poel tijdens het proefsleuvenonderzoek	25
Figuur 31: Reconstructie poel, met allesporenplan van de huidige opgraving en het proefsleuvenonderzoek uit 2017, op het GRB	26
Figuur 32: Vlakfoto van poel S1002/S1005, vlak 1.....	28

Figuur 33: Vlakfoto van poel S1002/S1005, vlak 2.....	28
Figuur 34: Coupefoto poel S1002/S1005	29
Figuur 35: Vondsten uit de dempingslaag (links) en verspoelde laag (rechts) van poel S1002/1005	32
Figuur 36: Vondsten uit de dempingslaag van poel S1004/1006	32

8.2 Tabellenlijst

Tabel 1: Assessmenttabel (post)middeleeuws aardewerk	33
--	----

9 Bibliografie

- BAKX, R. & HERTOOGHS, S., 2021. *Opgraving Zwevegem-Losschaert. BAAC-rapport A-15.0130*,
- BARTELS, M. & KOTTMAN, J.F.P., 2011. *Steden in scherven: vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900) = Cities in sherds: finds from cesspits in Deventer, Dordrecht, Nijmegen and Tiel (1250-1900)*, Zwolle; Amersfoort: Stichting Promotie Archeologie (SPA); Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB).
- CARTESIUS, 2025. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- CASSIMAN, A., 2014. *Hoeve Groene Walle. Kunstschildersweg 5, De Pinte, Provincie Oost-Vlaanderen. Bouwhistorisch onderzoek in situ*, Drongen.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2025. Portaal. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- DYSELINCK, T., 2020. *Eindverslag opgraving Ruiselede, Poekestraat. BAAC Vlaanderen Rapport 1458*, Gent. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/rapporten/eindverslagen/980>.
- DYSELINCK, T., 2018. *Kortrijk Rollegem, Archeologische opgraving, BAAC Vlaanderen rapport 1127*,
- GEOPUNT, 2025a. Geopunt Vlaanderen: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- GEOPUNT, 2025b. Geopunt Vlaanderen: Ferrariskaart (1777). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- GEOPUNT, 2025c. Geopunt Vlaanderen: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- GEOPUNT, 2025d. Geopunt Vlaanderen: Villaretkaart (1745-1748). Available at: <https://www.geopunt.be/>.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- DE GROOTE, K., 2008. *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*, Brussel.
- OVERMEIRE, J., VAN REMOORTER, O. & VANOVERBEKE, R., 2018. *Eindverslag, Vooronderzoek in kader van Wetenschappelijke Vraagstelling, De Pint, "Ter Groene Walle", BAAC Vlaanderen Rapport Nr. 902, Mariakerke-Gent*. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/waarnemingsobjecten/222481>.
- SCHYNKEL, E., 2024. *Opgraving Ardooie-Vlasbloemstraat. BAAC Vlaanderen Rapport 2983*, Evergem.
- SWAELENS, C., 2025. *Toelatingsaanvraag voor het uitvoeren van een archeologische opgraving met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen: Bureauonderzoek en advies De Pinte, "Hof ter Groene Walle," Evergem*.

10 Bijlagen

10.1 Sporenlijst

10.2 Vondstenlijst

10.3 fotolijst